

ΕΤΟΣ Α'. ΤΕΥΧ. Γ'.

Σ Α Π Φ Ω

ΜΑΡΤΙΟΣ 1881

Καθάνοισα δὲ κείσεται, οὐδὲ ποτα μναμοσύνα σέθεν
ἔσσειε' οὔτε τότ' οὔθ' ὕστερον· οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων
τῶν ἐκ Πιερίας. . . (Σαφρ. ἀποσπ. 68.)

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ.

Κατὰ τὴν ἁμόφωνον μαρτυρίαν πολλῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὁ ἐνδοξὸς ποιητὴς καὶ μουσικὸς Τέρπανδρος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄντισσαν πόλιν τῆς Λέσβου. Τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνδρός τούτου παντελῶς ἀγνοοῦμεν· ἤχημασε δὲ πιθανῶς περὶ τὰ μέτα τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, ὁγλ. 650 π. Χ.

Ὁ Τέρπανδρος ἀπεδείχθη ὁ δημιουργὸς τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς, διότι συναξας τὰς διεσπαρμένας μελωδίας, ὅσαι ἐποιήθησαν εἰς διαφόρους χώρας τῆς Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος, ἐρρόθυμισε αὐτὰς κατὰ τεχνικούς κανόνας καὶ ἐδημιούργησε σύστημα ἑναρμόνιον, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ διεφύλαξε εἰς πάντα τὸν ἔπειτα χρόνον. Ἡ γενεά, ἐκ τῆς ὁποίας κατήγετο ὁ Τέρπανδρος, ἦκει κατὰ διαδοχὴν τὴν μουσικὴν τέχνην, ἀνάγουσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τοὺς παλαιούς Πίερας ἀοιδούς τῆς Βοιωτίας, διότι ἦτο σύνηθες παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι νὰ ἐπαγγέλλωνται τὴν μουσικὴν διαδοχικῶς τὰ μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Οἱ δὲ Λέσβιοι κατήγοντο, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῆς Βοιωτίας, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, ἔνθα ἐπεχωρίαζεν ἡ λατρεία τῶν Μουσῶν καὶ ἡ ποιήσις τῶν Θρακῶν ἀοιδῶν, ἀφ' ὅπου μετήγαγον βεβαίως οἱ ἄποικοι τὰ τῶτα τῆς ποιήσεως σπέρματα. Τὴν ἐκ τῆς Βοιωτίας εἰς τὴν Λέσβον μετανάστευσιν τῆς μουσικῆς τέχνης ὑπεμφαίνει δεξιότατα καὶ ὁ μῦθος, ὅτι, ἀφού αἱ ἐκ Θράκης Μεινάδες ἐρόνευσαν τὸν Ὀρφέα, ἐρρόψαν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν λύραν αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅτι τὰ κύματα ἐξέβρασαν ἀμφότερα εἰς τὴν Λέσβον, ὅθεν ἐπεκράτησε τὸ χαριέντως ἄδειν καὶ κιθαρίζειν, καὶ ἡ νῆτος ἔγεινεν ἀπασῶν μουσικωτάτη (1). Οἱ Λέσβιοι μάλιστα ἐδείκνυσον εἰς τὴν Ἄντισσαν τὸν τάφον τῆς κεφαλῆς τοῦ Ὀρφέως, καὶ ἐμυθολόγουν ὅτι αἱ ἀηδόνες ἐκεῖ ἦσαν γλυκυφωνότεραι ἢ ἄλλαχού. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι αἱ ἐγγύριαι παραδόσεις καὶ αἱ περὶ τὴν μουσικὴν κατὰ τὴν νεώτερον διαιρηθεῖσαν παρεκεύχσαν τὸν Τέρπανδρον πρὸς τὸ μέγα ἔργον, τὸ ὁποῖον ἠλικιωθεὶς ἐπεχείρησεν.

Ὁ Τέρπανδρος ἐφ' ὅσον διέτριβεν ἐν Λέσβῳ ἔμενεν ἀγνωστὸς βεβαίως δὲ εἰδῆσεις περὶ αὐτοῦ ἔχομεν, ὅτε πρῶτον ἐράνηε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἣτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπερεῖχε πάσης τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν δύναμιν, συγχρόνως δὲ καὶ κατὰ τὰς τέχνας καὶ τὴν ἄλλην παιδείαν. Λέγεται λοιπὸν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅτι ὁ Τέρπανδρος ἐνίκησε κατὰ τὴν πρώτην πακῆγυριν τῶν Κερνείων εἰς τὸν

(1) « Πασέων τ' ἐστὶν αὐδοτάτη » λέγει ὁ ἐλεγεῖοποιὸς Φηνακλῆς παρὰ Στω-
γαίῳ.

μουσικὸν ἀγῶνα· τὰ δὲ Κάρνεια ἐωρτάσθησαν κατὰ πρῶτον τὴν 36 Ὀλυμπιάδα (636 π. Χ.). Ὁ Τέρπανδρος ἐνίκησεν ἀλληλοδιαδόχως τετραχίς καὶ εἰς τὰ Πύθια, ὅπου ἡ μουσικὴ εἶχεν εἰσαχθῆ ὡς ἀγώνισμα πολὺ πρὸ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων. Τὸ δὲ 645 π. Χ. μεταβάς εἰς τὴν Λακεδαιμόνα κατὰ πρόσκλησιν τῶν Σπαρτιατῶν, εἰσήγαγε τοὺς κιθαρωδικούς αὐτοῦ Νόμους καὶ ἐφημίσθη ὡς νομοθέτης ἐν τῇ μουσικῇ, ὅπερ σημαίνει, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διεκρίνετο διὰ τὴν δεινότητά αὐτοῦ περὶ τὴν τέχνην ταύτην.

Ἡ ἐπισημοτάτη πατῶν τῶν ἐφευρέσεων τοῦ Τέρπανδρου εἶνε ἡ ἐπτάχορδος κιθάρα. Οἱ παλαιότεροι Ἕλληνες μουσικοὶ ἐγνώριζον μόνον τὸ τετράχορδον, τὸ ὅποιον ἦτο τότε κοινὸν καὶ περιφημον ὄργανον, ὥστε ἅπαν τὸ σύστημα τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς κατὰ τοῦτο ὀρίζετο. Τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἐπτάχορδου μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Τέρπανδρος ἐν τοῖς ἑξῆς:

« Ἡμεῖς τε τετράγγυρον ἀποστέρξαντες αἰοῶν
ἐπτανόμῳ φόρμιγγι νέους κελαδῆσομεν ὕμνους. » (1).

Δηλαδή « Ἡμεῖς ἀηδιάσαντες πλέον τὴν τετράφωνον ᾠδὴν, με ἐπτάχορδον κιθάραν θά μελωδήσωμεν νέους ὕμνους. »

Αἱ χορδαὶ τῆς κιθάρας τοῦ Τέρπανδρου εἶχον τὰ ἑξῆς ὀνόματα: Νήτη, παρανήτη, παραμέση, μέση, λίχανος, παρυπάτη, ὑπάτη. Καὶ νήτη (=νεάτη) μὲν ἐκαλεῖτο ἡ τελευταία, ὑπάτη δὲ ἡ πρώτη ὡς ἀνωτάτη πατῶν· ἡ τρίτη λίχανος ὡς παιζομένη διὰ τοῦ λιχανοῦ δακτύλου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἦσαν ἐν τῷ μεταξύ. Ἐπιμακρὸν χρόνον ἡ κιθάρα τοῦ Τέρπανδρου διέμεινεν ἐν τιμῇ, καὶ μετεχειρίσθη αὐτὴν καὶ ὁ Πίνδαρος, ἂν καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἶχεν ἤδη προστεθῆ ἡ ὀγδόη χορδὴ καὶ ἀποτελεσθῆ ἡ ὀκτάχορδος κιθάρα.

Τρεῖς ἀρμονίαι ἐγνώριζον παλαιότερον οἱ Ἕλληνες, τὴν Δωριστί, τὴν Φρυγιστί καὶ τὴν Λυδιστί. Καὶ ἡ μὲν Δωριστί ἦτο ἡ βαρυτάτη πασῶν, μέση δὲ ἡ Φρυγιστί καὶ ὀξυτάτη ἡ Λυδιστί. Ἐκ τούτων μόνῃ ἡ Δωριστί ἔχει τὸ ὄνομα ἐκ φυλῆς Ἑλληνικῆς, αἱ δὲ ἄλλαι δύο εἶνε ἐπώνυμοι Ἀσιατικῶν ἐθνῶν, τῶν ὁποίων ἡ περὶ τὴν μουσικὴν κλίσις εἶνε πολλαχόθεν γνωστῇ. Αἱ δύο ξενικαὶ αὖ-

(1) Τέρπανδρου ἀποσπ. 3.

ται ἄρμονίαι εἶχον μὲν χαρακτῆρα ἰδιόρρυθμον, ἀλλ' ἦσαν ἄτακτοι καὶ ἀκανόνιστοι πρὶν τὴν δὲ τάξιν καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς τὴν Δωριστὶ ἄρμονίαν πιθανώτατα ὤρισεν ὁ Τέρπανδρος, ὁ ὁποῖος, ὡς Λέσβιος, εἶχεν εὐκολίαν νὰ σπουδάσῃ ἐκ τοῦ πλητίον τὰς μελωδίας τῶν γειτόνων Ἀσιατικῶν ἔθνῶν. Οἱ Λέσβιοι εἶχον καὶ εἶδος τι κιθάρας, ἣτις ὠνομάζετο Ἀσιὰς, τὴν ὁποίαν κατὰ τινὰς μὲν ἐπενόησεν ὁ Τέρπανδρος, κατ' ἄλλους δὲ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Κηπίων (1). Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες συνήρμωσαν τὴν Ἀσιατικὴν μουσικὴν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ συνεκρότησαν ἐν σταθερὸν σύστημα, ἦσαν οἱ Λέσβιοι μουσικοί, καὶ ἐν αὐτοῖς πρῶτος ὁ Τέρπανδρος. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐμελοποίησαν Νόμους, ἧτοι συνθέσεις μουσικὰς ἀπλουστάτας καὶ ἀκριβεστάτας, αἵτινες εἶχον ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἀρχαιοτάτας μελωδίας τῆς Γερμανικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Καὶ ἡ μὲν Δωριστὶ ἄρμονία ἦτο σεμνὴ καὶ μεγαλοπρεπῆς, φημιζομένη ὡς ἡ ἀνδρικοπάτη πατῶν. Ἡ δὲ Φρυγιστὶ, διὰ τῆς ὁποίας οἱ Φρύγες ἐλάτρευον τὴν μεγάλην Μητέρα τῶν Θεῶν, ἦτο ἐπιτηδαιοτάτη εἰς ἐξέγερσιν ἐκστάσεως καὶ ἐνουσιατμοῦ. Τέλος ἡ Λυδιστὶ οὕτα ὀξυφωνοτάτη πασῶν προσήγγιζε πρὸς τὴν γυναικίαν φωνὴν καὶ εἶχε χαρακτῆρα ἀπαλὸν καὶ μαλακόν· ἦτο ὁμῶς δεκτικὴ ποικίλης ἀγωγῆς περὶ τὴν χρῆσιν, ὅθεν καὶ αἱ Λυδικαὶ μελωδίαι ποτὲ μὲν ἦσαν θρηνώδεις καὶ γοεραί, ποτὲ δὲ χαρποιαὶ καὶ εὐφρόσυνοι. Ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ἄρμονιῶν εἰσῆχθησαν μετὰ τὸν Τέρπανδρον καὶ ἕτεραι δύο, ἡ Ἰαστὶ, κειμένη μετὰξὺ τῆς Δωριστὶ καὶ Φρυγιστὶ ἄρμονίας καὶ οὕτα μαλακὴ καὶ παθητικὴ, καὶ ἡ Λιολιστὶ, κειμένη μετὰξὺ τῆς Φρυγιστὶ καὶ Λυδιστὶ καὶ οὕτα ζωηρὰ καὶ ἐμπαυθῆς, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἀτμάτων τῶν Λεσβίων μελοποιῶν.

Κατὰ μαρτυρίας λίαν ἀξιοπίστους πρῶτος ὁ Τέρπανδρος ἐμελοποίητε ποιήματα μεταχειρισθεὶς σταθερὰ σημεῖα τῶν μουσικῶν τόνων (2). Ἀκριβεστὲρα ἔμας δὲν γνωρίζομεν περὶ αὐτῶν, διότι τὰ

(1) Ἴδε Πλουτάρχου περὶ Μουσικῆς 6. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Πλουτάρχου περιέχον ἀξιολογητάτας εἰδήσεις περὶ τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τοὺς μουσικοὺς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

(2) Ἴδε Πλουτ. περὶ μο.σ. καὶ Κλήμεντος· Ἀλεξανδρέως· Στρωματέα Α'.

σημεία, τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο κατόπιν ἐν τῇ Ἑλλάδι, εἰσῆχθησαν πρῶτον ἐπὶ τοῦ Πυθαγόρου. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πῶς διετώζοντο οἱ Νόμοι τοῦ Τερπάνδρου κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ἐν ᾧ οἱ Νόμοι τῶν ἀρχαιοτέρων ἀοιδῶν, ὡς παραδοθέντες ἀπὸ στόματος καὶ ὄχι ἐξ ἀναγκρῆς, ἔπαθον ἐν τῷ χρόνῳ πολλὰς μεταβολάς. Ὁ Τερπάνδρος μετεχειρίζετο βεβαίως καὶ τὸν αὐλόν, κοινότατον ὄργανον ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐποχὴν του, ἀλλὰ κυρίως οἱ Νόμοι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Λεσβίων μουσικῶν ἦσαν κιθαροδικοί, δηλαδὴ ἦδοντο πρὸς κιθάραν.

Ἡ Λεσβία σχολὴ τῶν κιθαρωδῶν ἐπρώτευεν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα μουσικοὺς ἀγῶνας μέχρι τοῦ Πολυμνήστου, τελευταίου Λεσβίου κιθαρωδοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Σαπρῶ καλεῖ τὸν Λέσβιον ἀοιδὸν «πέδροχον ἀλλοδάποισιν» δηλ. ὑπερέχοντα μετὰξὺ τῶν ξένων (1). Ἐκ τῶν Νόμων τοῦ Τερπάνδρου ὀλίγοι ἦσαν ἀνακαίνισις ἀρχαίων ἱερῶν μελωδιῶν, οἱ δὲ περισσότεροι εἶχον ἐπινοηθῆ καὶ δημιουργηθῆ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου· ἦσαν δὲ μελωδήματα τεχνικώτατα.

Οἱ ῥυθμοὶ τῶν μελῶν τοῦ Τερπάνδρου ἦσαν ἀπλούστατοι· κυρίως δὲ εἶχε μελοποιήσει ἐξάμετρα πρὸς κιθαρωδίαν, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐββαλιωδοῦντο πάντες ὅμως οἱ Νόμοι τοῦ Τερπάνδρου δὲν εἶχον τὸν μονότονον δακτυλικὸν ῥυθμόν, ἀλλ' ἀναφέρεται αὐτοῦ καὶ Νόμος ὄρθις, καὶ Νόμος προχαϊκός. Περιετώθη δὲ μέχρις ἡμῶν ἐν δίστιχον τοῦ Τερπάνδρου, συγκείμενον ἐκ μακρῶν συλλαβῶν, ἔχον νόημα ἐμψυθές καὶ ὑψηλόν, καθὼς εἶνε καὶ τὸ μέτρον σεμνόν καὶ μεγελοπρεπές.

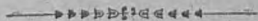
« Ζεῦ πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,
Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταῦτα ὕμνων ἀρχάν » (2).

Τούτους τοὺς μόνον ἐκ μακρῶν συλλαβῶν συγκείμενους στίχους μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες κατὰ τὰς ἱερωτάτας τελετάς. Ὁ σπονδεῖος λ. γ. (- -) φέρει τὸ ὄνομα ἐκ τῆς σπονδῆς, ὅτε οἱ παριστάμενοι εἰς τὴν θυσίαν ἐτήρουν βαθυτάτην σιωπὴν.

Ἄν καὶ κατὰ δυσυχίαν ἀπωλέσθησαν ἐντελῶς οἱ Νόμοι τοῦ Τερπάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων ὑδυνάμεθα νῦν γνωρίσωμεν ἀκριβέστερον τὴν ποιη-

(1) Σαπρ. Ἀποσπ. 92. — (2) Τερπ. ἀποσπ. 1.

τικὴν καὶ μετρικὴν αὐτῶν σύνθεσιν, οὐχ' ἦπτον ὅμως, ἐξ ὅτων οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουσι περὶ αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς ἐπιστημότητος τοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀπεδείχθη ὁ δημιουργὸς τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, καὶ ὁ ὁποῖος ἐξαίρετως ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, διότι προσκληθεὶς ἐν Σπάρτῃ κατεπράυνε τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς διὰ τῶν ἄσμηκτων καὶ κιθαρισμῶν του, καὶ ἐπανάφερε τὴν πεθνητὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν (1).

ΛΕΣΒΙΑΚΑ

ΗΤΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 33).

Πληθυσμός. Ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Λέσβου ἀνέρχεται εἰς 120,000 ψυχὰς περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 20 χιλ. μόνον εἶνε ὀθωμανοί, συζῶντες εἰρηνικῶς μετὰ τῶν χριστιανῶν καὶ διεσπαρμένοι ἐπὶ τῆς νήσου, ποῦ μὲν συνοικοῦντες, ποῦ δὲ καὶ μεμονωμένοι· οἱ δὲ λοιποὶ 100 χιλ. εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, γνησιώτατοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Λεσβίων, καθὼς μαρτυροῦσιν ἡ ἱστορία, ἡ γλῶσσα καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν. Οἱ σημερινοὶ Λέσβιοι κοινῶς παρὰ πάντων ἐμολογοῦνται ὡς γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Διολέων· εἶνε δὲ δραστήριοι καὶ ἐπιχειρηματῖαι, εὐφρεῖς καὶ λίαν φιλόμουσοι.

Γλῶσσα. Ἡ γλῶσσα τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς νήσου εἶνε ἡ νεελληνικὴ, μᾶλλον καθαρεύουσα ξενικῶν λέξεων καὶ φράσεων ἀπὸ ἄλλα μέρη, ἂν καὶ ἐν ἐκάστῳ σχεδὸν χωρίῳ τῆς νήσου παρουσιάζει ἰδιωτισμοὺς πολλὰκις δυσνοήτους εἰς τοὺς ξένους.

Πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία τῆς Λέσβου ἀριθμοῦνται ἕως 84·

(1) Περὶ Τερπάνδρου ἴδε Α. Κυπριανοῦ ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας τόμος Α΄, σελ. 219—229.

υπάρχουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ μικρότατά τινα χωρία ἢ ἐξοχάι.

Ἡ πολιτικὴ διοίκησις ἀνήκει εἰς τὸν Γεν. Διοικητὴν τῆς νήτου (Μουτεσαρίφη), ὅστις διορίζεται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Νομάρχου (Βαλή) τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Ἐπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ συμβούλια τέσσαρα, συγκείμενα ἀπὸ Μωαμεθανούς καὶ Χριστιανούς συνεδριάζοντας ἐν τῷ Διοικητηρίῳ καθ' ἑκάστην ἐκτὸς τῆς Παρασκευῆς, Κυριακῆς καὶ ἐπιστῆμων ἐσρτῶν. Τὰ συγκροτοῦντα αὐτῶν μέλη εἶνε, εἰς μὲν τὸ Γενικὸν (ἰσαρέ) ὁ Διοικητής, ὁ Μουστῆς, ὁ Ἀρχιερεύς, δύο Χριστιανοὶ καὶ δύο Μωαμεθανοί· εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον (χιτζαρέτ) ὁ Πρέεδρος, δύο Χριστιανοὶ καὶ δύο Μωαμεθανοί· εἰς τὸ Ἱπολιτικὸν (μαχτικεμί πεταγέτ) ὁ Καδῆς, εἰς Μωαμεθανός, καὶ εἰς Χριστιανός, καὶ εἰς τὸ ποινικὸν (τζιναρέτ) ὁ Πρέεδρος, εἰς Χριστιανός καὶ εἰς Μωαμεθανός. Εἶνε δὲ καὶ τὰ δύο ταῦτα Πρωτοδικεῖα· αἱ δὲ ὑποθέσεις εἰσάγονται διὰ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Ἡ Νῆσος πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς τρεῖς Ἐπαρχίας ἢ διαμερίσματα (Καζάδες), τῆς Μυτιλήνης, τοῦ Μολύβου καὶ τοῦ Πλωμαρίου. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Μυτιλήνης, τοῦ Ἰποδιοικητοῦ τοῦ Μολύβου καὶ τοῦ Ἰποδιοικητοῦ τοῦ Πλωμαρίου.

Τῆς μὲν ἐπαρχίας Μυτιλήνης πρωτεύουσα εἶνε ἡ Μυτιλήνη, ἔδρα τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Ἀρχιερέως· τῆς ἐπαρχίας Μολύβου ὁ Μύλυθος, ἔδρα τοῦ Ἰποδιοικητοῦ (καϊμακάμη), τῆς δὲ ἐπαρχίας Πλωμαρίου πρωτ. ὁ Ποταμός ἔδρα ὁμοίως τοῦ Ἰποδιοικητοῦ.

Ἐκκλησιαστικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τῆς Μυτιλήνης (πρωτ. Μυτιλήνη) καὶ τῆς Μηθύμνης, τῆς ὁποίας πρωτ. εἶνε ἡ Ἀχυρωῖνα (ἐν τῇ Καλλονῇ).

Ἐνταῦθα τῆς Λέσθου πρὸς Ἀνατολὰς κεῖνται τὰ Μοσχονήσια, διοικούμενα ὑπὸ καϊμακάμη ἐξαρτωμένου ἀπὸ τὸν Διοικητὴν τῆς Μυτιλήνης μὲ 5 χιλ. κατοίκους.

Πρὸς Βερόαν τῆς Λέσθου κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Ἰένεδος ὑποκειμένη ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀρχιερέως Μυτιλήνης μὲ 6 χιλ. κατοίκους.

Ἡ συγκοινωνία τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἥτις συνήθως γίνεται διὰ ἡμιόνων (1), εἶνε δυστυχῶς πολὺ δύσκολος διὰ τὸ ὄρεινόν

(1) Ἀριθμοῦνται ἐν τῇ νήσῳ ἡμίονοι ὑπὲρ τὰς 25 χιλιάδας, φορβάδες καὶ ἵπποι ὑπὲρ τὰς 30 χιλ. καὶ ἄλλα φιλά ζωα, πρόβατα, αἴγες κτλ. ὑπὲρ τὰς 60 χιλ.

καὶ πετρώδεις τοῦ ἐδάφους αὐτῆς. Ἀμαξωτοὶ δρόμοι ὑπάρχουσι δύο μὴ ἀποπερατωθέντες ἀκόμη: ὁ εἰς ἄγων ἀπὸ Μυτιλήνης εἰς Καλλονὴν καὶ Μόλυβον μετογιῶς, καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ Μυτιλήνης βορειανατολικῶς διὰ Μανδαμάδου εἰς Μόλυβον.

Δημόσια ἐκπαιδευτήρια ἐν τῇ Λέσβῳ ὑπάρχουσι πενήτηντα ἕξ προκαταρκτικά, εἰς τὰ ὁποῖα φοιτῶσιν ὑπὲρ τοὺς 2500 μαθηταί, ἐν Γυμνάσιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Μυτιλήνῃ ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐν ἡμιγυμνάσιον ἐν Πλωμαρίῳ, δέκα Ἑλληνικά σχολεῖα (ἐν Μυτιλήνῃ, Μολύβῳ, Μανταμαδῷ, Καλλονῇ, Ἀγιάσῳ, Βατούστῃ, Ἐρυσσῷ, Ἀγία Παρασκευῇ, Παπάδῳ καὶ Πολυχνίτῳ), καὶ περὶ τὰ δεκκοκτὼ Παρθεναγωγεῖα. Ταῦτα πάντα διαδίδοντα τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα, προήγαγον τοὺς Λεσβίους ἰσχυρῶς εἰς τὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἠθῶν.

Ἐν γένει ἐπικρατεῖ ἐν τῇ νήσῳ ὁ γεωργικὸς βίος, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων ὄντες ἰδιοκτῆται ἀγρῶν ἢ ἐλαιοκτημάτων, καλλιεργοῦσιν αὐτὰ οἱ ἴδιοι, καὶ ἐξ αὐτῶν πρᾶξονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. ζῶσι δὲ πολλοὶ ἐπαγγελλόμενοι καὶ βαναύτους τέχνας. Πάντας δὲ τοὺς κατοίκους ἀνεξαιρέτως χαρακτηρίζουσιν ἡ φιλοπονία καὶ ἡ οἰκονομία. Οὔτε δὲ ὑπερπλοῦτοι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ, οὔτε πάμπτωχοι· οὐδεὶς δὲ, θέλων νὰ ἐργάζηται, στερεῖται τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.

Λί εὐλίμενοι πόλεις καὶ κωμοπόλεις ἔχουσι καὶ ἐμπόριον, οἷον ἡ πρωτεύουσα, τὸ Πλωμαρίον, ὁ Μόλυβος καὶ ἄλλα. Πλοῖα δὲ μεγάλα καὶ μικρὰ ἔχει ἡ νῆτος ὑπὲρ τὰ 800.

Οἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι ἐκ τῶν Λεσβίων εἶνε οἱ Μυτιληναῖοι, οἱ Πλωμαρίται, οἱ Μολυβιάται καὶ ἐν γένει ὅσοι κατοικοῦντες τὰ παράλια ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον, μεταβαίνοντες χάριν τούτου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Βλαχίαν, Ῥωσσίαν καὶ Αἴγυπτον· προσέτι δὲ καὶ ὅσοι διατρίβουσι πλεῖστον καιρὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὡς ἔμποροι ἰδίως καὶ παντοπαῖλαι, καθὼς οἱ ἐκ Μολύβου, Πέτρας καὶ τινων ἄλλων χωρίων μεταβαίνοντες εἰς τὴν περὶ τὸ Ἄδραμύτιον χώραν. Οὐκ ὀλίγοι δὲ τῶν κατοίκων τοῦ δυτικῆς μέρους τῆς νήσου ἀναγκάζονται νὰ ξενιτεύωνται εἰς Σμύρνην καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου μετερχόμενοι τὴν οἰκονομικὴν, τὴν τεκτονικὴν καὶ ἄλλας τέχνας, ἐπανέρχονται εἰς τὰς οἰκίας των, ἀφοῦ κερδίσωσι τὴν ἐπέτειον δαπάνην τῆς οἰκογενείας αὐτῶν.

Φρούρια Βυζαντινῆς κατασκευῆς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Λέσβῳ τρία: τὸ τῆς πρωτευούσης, ἀρκοῦντως εὐρύχωρον καὶ οὐ μικρῆς προσοχῆς ἄξιον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ δεξαμενὰς (στέρνας), τὰ ὑπόγεια καὶ ἄλλα τῶν παρελθόντων αἰώνων ἰκανῶς σπουδαία λείψανα. Ἐπειτα εἶνε τὸ φρούριον τοῦ Μεθύσου καὶ τὸ τοῦ Σιγρίου, κατὰ πολλὸν μικρότερα. Ἐν ταῖς φρουρίαις ταύταις φυλάσσεται ἀρκετὸς σίτος, ἀνανεούμενος κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς.

Ἀρχαῖοι ὄψις Ἑλληνικῆς ἰδίως ἐποχῆς, περιφράγματα λιμένων, ὑδραγωγεῖα, κτίρια, ἀγάλματα, ἐπιγραφαί, λαρνακες, στήλαι κλπ. σώζονται πολλά κατὰ τὰ μέρη αὐτῆς Μυτιλήνης, Μόριαν, Ἐρισσὸν, Θερμὴν καὶ ἀλλαχοῦ. Τὰ εἰς Μόριαν μάλιστα ὑδραγωγεῖα εἶνε ἀληθῶς ἄρτια θαυμασμοῦ, μετὰ παρέλευσιν δύο χιλιάδων ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα καλῶς διατηρούμενα. Ἀνασκαφῶν δὲ τυχαίων ἐν Μυτιλήνῃ καὶ Ἐρισσῷ γινομένων, ἐκθάπτονται καὶ ἐκάστην πλείστα διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἐποχῶν Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας μνημεῖα, φέροντα τὸν τύπον τῆς εὐφυίας τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Μοναστήρια ὑπάρχουσι τρία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μυτιλήνης: τὸ Δαμάντριον, κείμενον παρα τὸν Πολιχνῆτον, τὸ Πιθάριον πλησίον τῆς Ἐρισσῶ (ἄμφωτερον μικρά), καὶ τὸ Ἰψηλέων Μοναστήριον ἀξιολογώτερον τῶν ἄλλων, ἐπὶ τοῦ Ὀρδύμνου πλησίον τῶν Τελωνίων. Ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης πλησίον τῆς Ἀχυρῶνος κείται τὸ τοῦ Δειμῶνος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀπέχουσι δὲ ἀπ' ἀλλήλων ἡμίσειαν ὥραν, ὄντα ἀμφότερα Σταυροπηγικά καὶ ἐξαρτωμένα ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης ὑπῆρχον ἐτι δύο ἄλλα μοναστήρια Κρεωκόπος καὶ Μεριβόλη, τὰ ὅποια διελύθησαν, τὰ δὲ κτήματα αὐτῶν ἐβωβήθησαν τῆς Κυβερνήσεως.

Καὶ πλησίον τοῦ Κάτω-Ἐρίσσος ὑπῆρχε μοναστήριον, τοῦ ὁποῦ τὰ κτήματα νῦν νέμεται τὸ Νοσοκομεῖον Μυτιλήνης. Λέγεται δὲ κατὰ παράδοσιν, ὅτι ἐνταῦθα εἶνε ἡ γῆρα, τὴν ὁποίαν τὸ πάλαι ἡ Μυτιλήνη ἐχάριτον εἰς τὸν σοφὸν ἡγεμόνα τῆς Πιπτακῶν διὰ τὰς μεγάλας πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις.

Ποιεῖ τῆς νήσου εὐρίσκονται καὶ τινε νηπίαι· ὡς ἀντικρὺ τῆς Μόριας, τῶν Χαροφίλων, τῆς Θερμῆς, τῆς Κυθῶνος· ἀντικρὺ τοῦ Μανδαμάσου τὰ λεγόμενα Τοκμάκια, ἀντικρὺ τῆς Συκαμηγῆς ὕψαλλος

τις ἀντικρυ τῆς Πέτρας, τῶν Τελωνίων ἢ Γαβαθιά, τοῦ Σιγρίου, ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Καλλονῆς, ἀντικρυ τῆς Ἐρετσσοῦ, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Μαλέα Ἀκρωτ. σκόπελός τις ὀνομαζόμενος Χα β ι α ρ ὀ π ε τ ρ α.

Ἡ νῆτος Λέσθος δικαίως καυχᾶται, ὅτι ὑπῆρξε τὸ πάλαι πατρὶς πολλῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, μάλιστα σοφῶν καὶ ποιητῶν. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Πιττακός, ὁ Ἄλκαϊός, ὁ Τέρπανδρος, ὁ Ἀρίων, ὁ Θεόφραστος, ὁ Ποτάμων, ὁ Λεσθώνης, ὁ Θεοφάνης, ὁ Φανίας, ὁ Ἐλλάνικος, ὁ Λέσχης, ὁ Φρύνης, ὁ Χάρης, ὁ Κράτιππος, Ἀριστοτέλης ὁ Μυτιληναῖος καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐκ δὲ τῶν γυναικῶν διεκρίθηται ἡ Σαπφώ, ἡ Ἥριννα, ἡ Παμφίλη, ἡ Δαμοφίλη καὶ ἄλλαι.

Ἄν καὶ τὸ κλίμα τῆς νήτου εἶνε εὐκρῆτον καὶ ὁ χειμὼν μέτριος, συνέβη ὅμως πρὸ τριάκοντα ἐτῶν (1850 Ἰανουαρίου 11—12) ψυχὸς ὀρμύπατον κατόπιν ἀκατακλύστων σχεδὸν διμηνιαίων βρογῶν, ὅτε τὸ θερμόμετρον εἶχε κατέλθει μέχρι τοῦ 8^{ου} βαθμοῦ. Τὸ ἔκτακτον καὶ μοναδικὸν ἐκεῖνο ψυχὸς ἔκαυτε καὶ κατέστρεψε σχεδὸν ταῦς ἐλαιῶνας καὶ τὰ λοιπὰ δένδρα τῆς νήτου, ἡ δὲ ζημία εἶχεν ἀνέλθει εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια λιρῶν. Ὁμοίως ἀξιοσημείωτος ὑπῆρξε καὶ ὁ χειμὼν τοῦ 1879 διὰ τὴν ὀρμύτητα καὶ τοὺς παγετούς· ἡ δὲ τελευταία περὶ τὰ μέτα Μαρτίου χιῶν ἐπροξένησε μεγάλην βλάβην εἰς τὰ λεμονόδενδρα, κατὰ μέρος δὲ καὶ εἰς τὰ ἐλαιόδενδρα.

Λίαν καταστρεπτικὸς καὶ ἀπαίσιος διὰ τὴν Λέσθον ὑπῆρξε καὶ ὁ φρικώδης σεισμὸς ὁ τυμβᾶς τὴν 23 Φεβρουαρίου, ὥραν 6 μ. μ. τοῦ 1867, τοῦ ὁποῦ οὐδέμιν ὑπόγειος βοή οὐδὲ κρότος προηγῆθη· μόνον ὁ ἀῆρ ἦτο κατὰ τι βαρῦς. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἶχε κλονισθῆ ἡ γῆ σφοδρότατα. Κατ' ἀρχάς αἱ ὀροφαὶ καὶ τὰ δώματα τῶν οἰκιῶν διεβράβησαν, μετ' ὀλίγον δὲ κατέπεσαν καὶ αὐταὶ αἱ οἰκίαι καὶ ὅ-οι ἔλαβον καιρὸν νὰ σωθῶσιν, ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἐθεῶντο τὸ ἔδαφος σειόμενον μετὰ τρομερῶν κρότων, ἐθεῶντο συγκρούσεις φρικαλέας, καὶ τέλος ἀναθάπεις καὶ καταθάπεις τοῦ ἔδαφους, αἵτινες οὐδὲν σχεδὸν ἄφησαν ὄρθιον. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀποπράδος ἐκείνης ἡμέρας ἐπινῆρχοντο οἱ σεισμοὶ μετὰ ὑπογείων κρότων ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους. Ἐν τῇ πόλει Μυτιλήνῃ εἶχε γίνεαι μεγάλη κατατροπὴ. Πολλοὶ ἦσαν οἱ φονευθέντες ὑπὸ τὰ ἐρείπια, πολὺ δὲ περιττότεροι οἱ φρικαλέως ἀκρωτηριασθέντες. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰ χωρία ἢ συμφορὰ ἦτο μεγίστη. Αἱ μεγάλαι κωμοπόλεις Καλλονή, Ἀγία Παρκευή, Μόλυβος εἶχον

καταρρέει. Ὁ Κολομηδάδος εἶχεν ἐξαφανισθῆ· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν
θυμάτων καθ' ἅπαντα τὴν νῆσον πληρωμένων καὶ φονευμένων εἶχεν
ὑπερβῆ τοὺς χιλίους.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΕΝ ΔΑΚΡΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΜΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΕΙΩΤΟΥ.

Γεννήθηκε σ' τὸ Σκόπελο στ' ἄτυχο στεροχώρι,
ἦτον ἐνὸς ζευγαῖ παιδί πολύτιμο ἀγόρι.

Μικρὸ μικρὸ σπερήθηκε τὸ ἄτυχο πατέρα,
τοῦ ἔμειναν τ' ἀδέλφια του καὶ ἡ καλὴ μητέρα.

Οἱ δρόμοι δὲν τὸ εἶδαν ὡσάν παιδί νὰ παίξῃ,
οὔτε ἡ γῆ τὸ χάρηκε ἐπάνω της νὰ τρέξῃ.

Εἶχε παιγνίδι τὸ χαρτί, χαρὰ τὸ μάθημά του,
εἶχε τῆς χάριτες μαζί, τὴν ἀρετὴ κοντά του.

* Ἄν ἦτο καὶ ἀνήλικο, παιγνίδια δὲν ζητοῦσε,
μὲ τῆς παιδείας τὰ μαλλιά ἔπαιζε καὶ γλεντοῦσε.

Ἐκεῖ ὅπου τὰ ἔπαιζε καὶ τὰ γλυκοφιλοῦσε,
πολὺ σφιγκτὰ περδεύθηκε καὶ τὴν ἀκολουθοῦσε.

Τότε αὐτὴ τὸν ἔφερε ἐκεῖ ποῦ κατοικοῦσε,
στὴ χώρα ποῦ γεννᾶ σοφοὺς ποῦ κελαθοῦν αἱ Μοῦσαι.

Δεκάξῃ ἦτονε χρονῶ Σεπτέμβριος ὁ μῆνας,
σάν εἶδε τὸ Γυμνάσιο καὶ τὰς κλεινάς Ἀθήνας.

* Ἀριστα ἔπαιρνε βαθμὸ πάντα στάς ἐξετάσεις,
αὐτὸ τὸ ζευγαδόπουλο, Ἀθήνα, μὴ ξεχάσης.

Χ α ρ ἄ λ α μ π ο τὸ ἔλεγαν ὄνομα γνωρισμένο,
θαρρῶ καὶ στὸ Γυμνάσιο εἶνε χρυσογραμμένο.

Καθηγηταὶ καὶ σύλλογοι ὅλοι τὸ ἐκτιμοῦσαν,
αἰκότροφο βασιλικὸ κατ' ἔτος τὸ ζητοῦσαν.

Πρὶν τὸ Παναπιστήμιον νὰ τελειώσῃ ἀκόμῃ
ἤλθε γὰρ νὰ ξεκουρασθῇ στὸ πατρικὸ τοῦ δῶμα.

Ἦλθε γὰρ νὰ ξεκουρασθῇ καὶ πάλιν νὰ γυρίτῃ,
εἶχε σκοπὸ τῆ φίλης του νὰ μὴ ἀποχωρήσῃ.

Οἱ φίλοι του καὶ συγγενεῖς τοῦ στήσανε παγίδα
διδάσκαλος ἑλληνικὸς νὰ μείνῃ στὴν πατρίδα.

Μῆνας ἐνιαυτὸν ἐδίδαξε στὸ ἄτυχον Πλωμάρι
κ' ἦτο τῆς Γέρας καύχημα τοῦ Ποταμοῦ καμαρι.

Μόλις εἰκοσιδυὸ φορὲς εἶδε ν' ἀνθῆ τὸ κλῆμα,
κ' ἡ τύχη τὸ ἐζήλευσε καὶ τόκοσε τὸ νῆμα.

Τὸ νῆμα ὅπου ἤθελε χρυσὸ πάλιν νὰ γένη,
συνέπεσεν ἡ μαύρη γῆ νὰ λάχῃ πεινασμένη.

Δὲν εὔρε γίλια σώματα ἀνταλλάγμα νὰ πάρῃ,
νὰ μᾶς χαρίσῃ τῆ χαρὰ, τῆ δόξα, τὸ καμαρι.

Στὸν θάνατόν του ἦτανε τὰ χόρτα μαραζιμένα,
καὶ τὰ λιθάρια τ' ἀψυγα τοῦ δρόμου βουρακιμένα.

Ἄλλα πρόσωπα θολὰ καὶ παραπονεμένα,
σχολεῖα καὶ μαθήματα στὴ λύπη βουτυγμένα.

Ἄλλοίμονον κ' ὄν βουτυχθῆ ἡ Γέρα στὸ μελάνι,
ἔχασεν ἕνα θησαυρὸν, σήμερον ἄλλον γάνει.

Ὁ ἀγράμματος Ποιητὴς

Δ. ΠΕΤΡΟΥ.

Γραὰ καλὰ ἀποτελέσματα προέρχονται ἐκ τῆς τάξεως: ἀνακου-
φίζεται τὸ μνημονικόν, οἰκονομεῖται ὁ χρόνος, διατηροῦνται τὰ πράγ-
ματα.

Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι κλειδωσιά, τῆς ὁποίας κλεῖς εἶνε ἡ μελέτη.

Τὸ νομίζειν πράγμα τι ἀκατόρθωτον εἶνε τὸ μέτρον, δι' οὗ καθι-
στῶμεν αὐτὸ τοιοῦτο.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΒΡΑΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 39).

Τῆς δὲ εβραϊκῆς ποιήσεως τὰ εἶδη εἶνε ἕξ· ἡ προφητικὴ, ἡ ἐλεγειακὴ, ἡ διδακτικὴ, ἡ ᾠδὴ, τὸ εἶδός λιον καὶ τὸ δρᾶμα.

Α'.) Ἡ προφητεία (εβρ. νεβוי'α) σχεδὸν πάντοτε ἐκφράζεται διὰ λόγων ποιητικοῦ διότι παντοῦ εὐρισκόμεν ἐν αὐτῇ τὸν παραλληλισμὸν, τὰς ποιητικὰς εἰκόνας καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἐξοχὸν τῆς γλώσσης, τὰ ὁποῖα εἶνε οἱ ἀληθεῖς χαρακτῆρες τῆς εβραϊκῆς ποιήσεως. Οἱ ἀρχαῖοι προφῆται ἐκ-
ήγγελλον τὰς θείας αὐτῶν προδρόσεις ὑπὸ τὸν ἴσον μουσικῶν ὀργάνων (1) ὅθεν συμπραίνομεν, ὅτι μετεγειρόντο καὶ γλώσσαν ἀνάλογον τοιαύτην ἣτις ἔπρεπε νὰ συμφωνῇ πρὸς τὴν μουσικὴν. Οἱ προφῆται, λέγει ὁ Λάβι-
θις, τῶν ὁποίων αἱ προδρόσεις περιέχουσι τὰ διδακτικώτατα μαθήματα, κατέφυγον εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς ποιήσεως, ὅπως ἐγγραξέσων αὐτὰς βα-
θέως εἰς τὰ πνεύματα τῶν συγγενῶν, καὶ συστήσωσιν αὐτὰς εἰς τὴν μνήμην τῶν μεταγενεστέρων. Παράδειγμα τοῦτου ἔχομεν τὴν προφητικὴν ᾠδὴν, τῇ ὑποίαν κατὰ θεῖαν διαταγὴν καὶ ἐμπνευσίαν ἔγραψεν ὁ Μωϋσῆς ἵνα μάθωσιν αὐτὴν οἱ Ἰσραηλιῖται καὶ διατηρῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν (2).

Β'.) Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἐλεγειακοῦ ποιήματος πηγάζει ἀναμφι-
βότως, λέγει ὁ Λάβθιος, ἀπὸ τὰ ἔθιμα τῶν νεκρωσίων τελευτῶν. Ἡ ὑπερ-
βολὴ τῆς λύπης καὶ ἡ ἰδέα, ὅτι καὶ δίκαιον καὶ καθήκον εἶνε νὰ ὀδυρεταί τις, ὅσον τὸ θύνατον, πιρρότερον διὰ τὸν θάνατον τῶν οἰκείων, ἔδωκαν ἀ-
φορμὴν εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ προκαλῶνται εἰς τὰς κηδείας ξένοι ἀν-
θρώποι (καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκες) μισθόμενοι ἐπὶ γρήματι, ἵνα κλαίωσιν. Ἐντεῦθεν δύο εἶδη θεοῦ προσέκυψαν, τὸ μὲν ἐν φυσικόν, τὸ δὲ
ἄλλο τεχνητόν. Καὶ οἱ μὲν φυσικοὶ θρῆνοι εἶνε στεναγραὶ καὶ ὀλοθυμοὶ ἐκφορᾶζόμενοι διὰ λέξεων γερῶν, ἀλλ' ἀπλῶν καὶ ἀνεπιτηδεύτων καὶ διὰ φράσεων συντόμων· οἱ δὲ τεχνητοὶ προσεγγίζουσι μὲν ἀληθῶς εἰς τοὺς φυ-
σικούς, ἀλλὰ δὲν περιορίζονται εἰς ἀπλοῦς σχετλισμούς, ἀλλ' ἐκφορᾶζουσι

(1) «Καὶ ἔσται, ὡς ἂν εἰσέλθῃτε ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃτε χροῦ προφη-
τῶν καταβαλόντων ἐκ τῆς Βαβυλῆ, καὶ ἐμπροσθεν αὐτῶν νάβλα, καὶ τύμπανον καὶ
αὐλός, καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ προσηγεύοντες.» (Βασιλειῶν Δ'. 10, 5).

(2) Δευτερονομίου γλ. 19—22.

τὸ αἰσθημα τῆς λύπης μᾶλλον ἐπιτετηθευμένως, ἤκοι οὐθουν δὲ καὶ βυθίων
τινα, ψαλλόμενοι ἐνίοτε πρὸς τὸν αὐλόν.

Τοῦ πρώτου εἴδους τῶν θρήνων περὶ αἰετῶν εὐρίσκομεν ἐν ταῖς βίβλοις
τῶν Βασιλειῶν καὶ παρὰ τῆ Ἱερειμίου (1), τοῦ δὲ δευτέρου ἀπικνυόμεν
εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καὶ τοιοῦτον εἶνε μάλιστα τὸ παρὰ τῆ
Ἰεζεκιήλ ἐλεγείον εἰς τὴν Τύρον καὶ εἰς τὸν βασιλέα αὐτῆς, καθὼς καὶ
πολλοὶ τῶν ψαλλῶν τοῦ Δαβὶδ (2).

Γ'.) Τῆς διδασκαλικῆς ποιήσεως (ἔβρ. μασάλ) σκοπὸς εἶνε ἡ διδασκαλία
τῆς ἀρετῆς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν οἱ διαπρέποντες κατὰ τὴν εὐ-
φρίαν, τὴν σύνεσιν καὶ τὴν μακρὰν πεῖραν μετέδιδον τὰς γνώσεις αὐτῶν εἰς
τοὺς ἄλλους, περιλαμβάνοντες αὐτας ἐν μικρῷ τιμῷ ἀριθμῷ παραγγελμά-
των καὶ ἀξιωματίων. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀποβαίνωσιν ἀποτομοί, ξηρὰ μόνον
παραγγέλματα προφέροντες, ἐφρόντιζον νὰ τὰ περιβάλλωσι μὲ τὸ χάριεν
καὶ κομψὸν ἔνδυμα τῆς ποιήσεως. Διδασκικὰ βιβλία τῆς θείας Γραφῆς
εἶνε πολλὰ εἰς γλῶσσαν ποιητικὴν· αἱ Παροιμίαι τοῦ Σολομῶντος, ὁ
Ἐκκλησιαστής, τινὲς τῶν ψαλλῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ καλούμενοι ἀληθα-
θητικοί, ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος καὶ ἡ Σοφία Σειράχ. Καὶ ἡ μὲν βί-
βλος τῶν Παροιμιῶν εἶνε ἡ τελειοτάτη εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως.
Αἱ παροιμίαι ὡς ἀπορθέγματα πρέπει νὰ ᾔνε σύντομοι καὶ βραχεῖαι,
καὶ νὰ ἐρεθίζωσι καὶ νὰ προσβάλλωσι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ὡς
διὰ κέντρον· ὁ δὲ Σολομῶν παραβάλλει πολὺ εὐστόχως τὰς Παροιμίας
πρὸς μῆλα χρυσοῦ λαμπρόντα διὰ σκεύους ἀργυροῦ, δηλ. τὰς γνώμας τῶν σο-
φῶν παριστανομένας διὰ τῶν παροιμιῶν φράσεων. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἐκ-
κλησιαστοῦ δὲν περιέχει γνωμικὰ, καθὼς αἱ Παροιμίαι, ἀλλὰ πραγματεύε-
ται μόνον περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.—Ἡ Σοφία
Σολομῶντος φαίνεται ὅτι συνετέχθη ὑπὸ Ἑλληνιστοῦ τινος Ἰουδαίου θε-
λήσαντος νὰ μιμηθῇ τὰ διδασκικὰ τῶν ἑβραίων ποιήματα.—Τελευταῖον ἡ
Σοφία Σειράχ εἶνε ἐπιτυχὴς μίμησις τῶν Παροιμιῶν, διότι μεγάλη ὁμοί-
της εὐρίσκεται ἐν αὐτῇ καὶ κατὰ τὰς ἐννοίας καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν.

Δ'.) Ἡ ᾠδὴ (ἔβρ. σיר) εἶνε ποιῆμα προωρισμένον νὰ ψάλληται ἢ διὰ
μόνης τῆς φωνῆς, ἢ καὶ ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν μουσικῶν ὄργάνων· ἐγεννήθη
δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκ τῶν περιχαρῶν αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς,
ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ. Ἰδιαιτέροι χαρακτῆρες τῆς ᾠδῆς

(1) Ἱερειμίου κβ'. 18.—(2) Ἰεζεκιήλ κζ'. καὶ κη'.

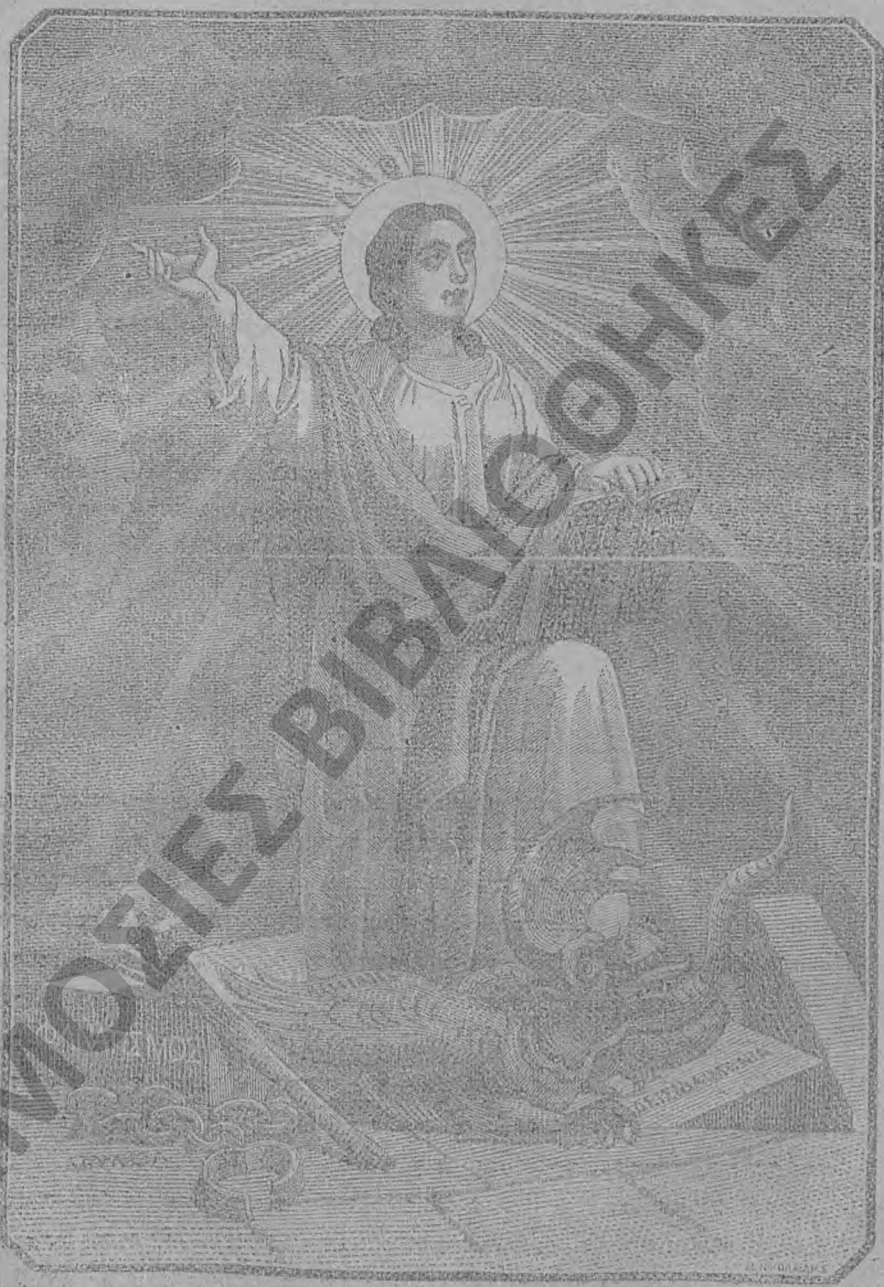
εἶνε τὸ ἡδὲ καὶ τὸ ὑψηλόν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ψαλμῶν καὶ ἄλλα ᾠσματα τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἀνήκουσιν εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως.

Ε΄.) Τὸ *Εὐδύλιον* ὀρίζεται ποίημα κατὰ μὲν τὴν ἑκτασιν μέτριον, κατὰ τὸ ὕψος ἴσον καὶ ὁμαλόν, κατὰ δὲ τὴν ὑπόθεσιν ἀπλοῦν καὶ φυσικόν. Πάντες οἱ ἱστορικοὶ ψαλμοὶ, προσωρισμένοι εἰς ὕμνον τῶν μεγαλείων τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς διηγέσεως συμβάντων καὶ θαυμάτων, ἀνάγονται εἰς ταύτην τὴν ποίησιν.

ΣΤ΄.) Τὸ δὲ *Δράμα* εἶνε ποίημα, τὸ ὁποῖον δὲν περιγράφει τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρεισάγει αὐτὰ τὰ πρόσωπα εἰς τὴν σκηνήν, καὶ περιστάνει ταῦτα πράττοντα καὶ λαλοῦντα. Δραματικὰ τεμάχια εὐρίσκονται πολλὰ ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ, καὶ ψαλμοὶ δὲ τινες καὶ προφητεῖαι περιέχουσι πρόσωπα· ἀλλὰ τὰ πολλοῦ λόγου ἄξια δραματικὰ ποιήματα εἶνε δύο, τὸ *Λόγος τῶν ἡμετέρων*, τοῦ ὁποῦ τοῦ διαλεγόμενα πρόσωπα εἶνε ὁ νυμφίος καὶ ἡ νύμφη, καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωβ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ εἶνε ποίημα τελειότατον.

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ἡ πρακτικὴ διδασκαλικὴ εἰκὼν ὑπὸ μορφὴν γυναικὸς παριστάνει τὴν ὑπερτάτην τῶν ἀρετῶν, τὴν ἱεράν Ἀλήθειαν, ἣτις εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα κρατεῖ τὴν ἱεράν Γραφήν, διὰ δὲ τῆς ἄλλης δεικνύει τὸν Οὐρανὸν ὡς ἀμοιβὴν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς. Τὸ πρόσωπόν της εἶνε ὠραῖον καὶ γλυκὺ, φωτιζόμενον ὑπὸ θείων ἀκτίνων· οἱ ὀφθαλμοὶ της εἶνε ἐστραμμένοι πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὑπὸ δὲ τοὺς πόδας αὐτῆς πατεῖ τὸν ἀνημμένον δαυλὸν τοῦ φανατισμοῦ, τὰς ἀλύτεις τῆς δουλείας καὶ τὸ εἰδεχθὲς καὶ μυσαρὸν τέλος τῆς δεισιδαιμονίας. Καὶ φανατισμὸς μὲν εἶνε ὁ τυφλὸς καὶ ἄλογος πρὸς τὴν θρησκείαν ζῆλος, φανατικὸς δὲ ὁ θεομανής. Ὁ ζῆλος τοῦ φανατικοῦ εἶνε ὅμοιος μὲ τὴν παρὰ φύσιν θέμην τοῦ πωρόσποντος· κυριεύοντι δ' εὐκόλως ὑπὸ φανατισμοῦ ὅσοι ἔχουσιν ἀ-αφεῖς καὶ κροτεινὰς ιδέας περὶ τῆς θρησκείας καὶ προλήψεις βελθῶς ἐξδιδωμένας. Ὅσοι ὅμως ἔχουσιν ἀγνὸν τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ ἀληθῆ πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, οὗτοι οὐδαμῶς εἶνε φανατικοί, διότι ἡ θεία

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Μυτιλήνης

διδακκαλία τοῦ Εὐαγγελίου ἐπινεργοῦσα ἐπὶ τῆς καρδίας των ἐξευγνίζει καὶ ἐξωτερικῶς τὸν ὀρθοσκευτικὸν αὐτῶν ζῆλον καὶ δικτηρεῖ αὐτὸν ἀμίαντον τῆς ῥυπαρότητος τοῦ φανατισμοῦ. Ὁ φανατισμὸς εἶνε ἀρχαιότατος, ὅσον καὶ ἡ ἱστορία τῶν ἐθνῶν. Παραδείγματα αὐτοῦ ἀπειρα εὐρίσκωμεν οὐχὶ μόνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ, ἐνθα βλέπομεν τοὺς Ἀρειανούς καὶ ἄλλους ἀίρετικούς κατεχομένους ὑπὸ λυσσώδους φανατισμοῦ, τοῦ ἐποίου θύματα ὑπῆρξαν οἱ χριστομίμητοι ἐκεῖνοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας Ἀθνατικοί, Χρυσόττομοι καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι. Ἡ δὲ ὀρθόδοξος ἡμῶν ἐκκλησία πάντοτε διεκρίθη διὰ τὸ ἀνεξίθρησκον φρόνημα τῶν ὀπαδῶν της καὶ διὰ τὴν πρὸς πάντας ὁμοδόξους καὶ ἀλλοδόξους ἀδελφικὴν ἀγάπην αὐτῆς, ἀκολουθοῦσα τὸ «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάννου ιγ'. 35).

Δουλεία λέγεται ἡ κατάστασις τοῦ δούλου. Ἡ αἰσχροτέρα δουλεία εἶνε τὸ νὰ δουλεύῃ τις εἰς τὰς κακὰς ἐπιθυμίας καὶ ἀγενεῖς καὶ ποταπὰς ὀρέξεις τοῦ σώματος· πρὸς τούτην δὲ ἀντίκειται ἡ ἀληθοῦς ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν χορηγεῖ ἡ ἀλήθεια, περὶ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «Γινώσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. ἡ. 32). Δεισιδαιμονία δὲ λέγεται ἡ ἐξ ἀμαθείας διαφθορὰ τοῦ ὀρθοσκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας. Πιστεύει λοιπὸν ὁ δεισιδαίμων, ἀλλὰ κακῶς πιστεύει, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει τοῦ ἀπίστου, ὅστις οὐδαμῶς πιστεύει· μετὰξὺ δὲ δεισιδαίμονος καὶ ἀπίστου εὐρίσκεται ὁ κατ' ἐπίγνωσιν εὐσεβής, βιοῶν τὴν μέσην ὁδόν· διότι αἱ μεσότητες εἶνε ἀρεταί, τὰ δὲ ἄκρα κακία, κατὰ τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλην (Ἠθικὰ Β'. 5'). Ἄς γνωρίσωμεν λοιπὸν τὴν ἀλήθειαν, δηλ. ἄς γένωμεν πιστοὶ ὀπαδοὶ τοῦ εἰπόντος «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ'. 6), καὶ ἡ ἀλήθεια θὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἄγριον καὶ λυτσαλέον φανατισμὸν, καὶ ἀπὸ τὴν κτηνώδη δουλείαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀμαθῆ καὶ τερατώδη δεισιδαιμονίαν.

Η ΕΟΡΤΗ
ΤΗΣ ΕΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ.
ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ.

Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν συνεστήθη ἐν τῇ πόλει Μυτιλήνῃ ἡ «Εργα-
τική Ἀδελφότης», τῆς ὑποίας μέλη δύνανται νὰ ἦνε ὅχι μόνον οἱ ἀ-
νήκοντες εἰς τὰς διαφόρους τέχνας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν πολιτῶν
οἱ βουλόμενοι. Σκοπὸς τῆς Ἀδελφότητος ταύτης εἶνε ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν
προαγωγή καὶ ἀνάπτυξις τῶν τεχνῶν καὶ ἡ ἐκ τοῦ ταμείου αὐτῆς σύ-
στασις σχολείων, πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν, καὶ ἐν γένει ἡ
ὑποστήριξις τῆς παιδείας, σκοπὸς τῶ ὄντι ἱερός, τοῦ ὁποίου παντὶ σθέ-
νει ἐπιδιώκεται ἡ πραγματοποιήσις. Ἐορτὴ δὲ τῆς Ἀδελφότητος ὑπὸ
τοῦ Κανονισμοῦ αὐτῆς ὠρίσθη ἡ πρὸ τῆς 17ης Φεβρουαρίου (καθ' ἣν
τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ Νεομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Βυζαντίου) Κυ-
ριακή.

Τὴν 15ην λοιπὸν τοῦ λήξαντος Φεβρουαρίου μεγαλοπρεπῆς ἀρ-
χιεραικὴ λειτουργία ἐτελέσθη ἐν τῷ μικρῶν ἀπέχοντι τῆς πό-
λεως ἱερῷ ναῷ τῆς Χρυσομαλλούσης, ἐνθα εὐρίσκεται ὁ τάφος
τοῦ μάρτυρος, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀγίου Μυτιλήνης,
ὑπὲρ τῶν ἱαρυτῶν, εὐεργετῶν, δωρητῶν, ἐφόρων καὶ ἀπάντων τῶν
μελῶν τῆς Ἀδελφότητος. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν ὁ Ἅγιος Μυτι-
λήνης Κ. Κωνσταντῖνος Βαλλιᾶδης, ὁ Μακαριώτατος Π. Πατριάρχης
Ἀλεξανδρείας Κ. Καλλίνικος, οἱ Δημογέροντες τῆς πόλεως, οἱ Ἐφο-
ροὶ τῶν σχολείων, ὁ Γυμνασιάρχης μετὰ τῶν Καθηγητῶν καὶ Διδα-
σκάλων, καὶ πλῆθος πολιτῶν συνῆλθον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἐφορίας τῆς
Ἀδελφότητος λαμπρῶς κεκοσμημένον καὶ σημαιοστέλιστον Κατά-
στημα αὐτῆς. Πρῶτος δὲ ὁ ἀξιότιμος Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος καὶ
Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος κ. Ἰωάννης Γιαννόπουλος ἀναστὰς ὡμί-
λησε μετὰ γλαφυρότητος, ἐκθέτας τὰ προτερήματα τῆς ἐργασίας, τῆς
τε σωματικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς, καὶ προτρέψας τοὺς ἐργάτας ἀ-
δελφοὺς νὰ ἐπιδίδωνται δραστηρίως καὶ μετὰ ζήλου ἕκαστος εἰς τὴν

λαγοῦσαν αὐτῷ ἐργασίαν. « Ἀδελφοί, εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος, τὸ μεν πάλαι ἡ ἐργασία ἐθεωρεῖτο ἀνήκουσα εἰς τοὺς δούλους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἐλευθέρους. Ἄλλ' ὁ Χριστιανισμὸς καταστρέφει τὴν δουλείαν διὰ τοῦ « ἐν Χριστῷ οὐκ ἐν δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος » μετέβαλε πάντας ἡμᾶς εἰς ἐργάτας. Ναί, εἰς ἐργάτας· διότι διὰ τῆς ἐργασίας προάγονται καὶ εὐδαιμονοῦσι τὰ ἔθνη. Στρέψατε τὰ βλέμματά σας πρὸς τὴν σοφὴν καὶ χριστιανικὴν Εὐρώπην· οὐδεὶς, οὐδεὶς τῶν κατοίκων αὐτῆς μένει ἀργός ἀπὸ τοῦ κατωτάτου χειρώνακτος μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος· ἐντεῦθεν λοιπὸν πηγάζει ἡ εὐημερία καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἔθνων. Ἀκολουθῶς ὁμιλήσας περὶ τῆς ὁμοιοῦσας, ἣτις ὀφείλει νὰ διέπη τὰ τοιαῦτα σωματεῖα τὰ ἐπιδιώκοντα ἔθνωσελεῖς σκοποῦς, κατέπαυσε τὸν λόγον ἐν μέσῳ βραχδαιῶν χειροκροτήσεων.

Τὸν προλαλήσαντα διεδέχθη ὁ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Παρθεναγωγείῳ Κληρονομητῆς τῶν Ἑλληνικῶν κ. Γεώργιος Γρηγοριάδης, ὁ ὁποῖος λαβὼν ὡς θέμα τὸ ὑπεράνω τῆς θύρας ἐπιγεγραμμένον « Ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡ ζωὴ » τρανώτατα ἀπέδειξε τὴν ὀρθότητα τοῦ ἀποφθέγματος τούτου, ἀναδραμῶν εἰς τε τὴν ἱεράν Γραφὴν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἐπικυρώσας τὰ λεγόμενα. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ὅτι ἡ ἐ ρ γ α σ ί α θεοῦθεν ἐπιβάλλεται εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως, ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους, πλουσίους καὶ πένητας, προσέθηκε τὰ ἐξῆς: Σύμπατα ἡ κτίσις ἐρατὴ καὶ ἀεράτος νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργάζεται. Ὁ Οὐρανὸς μὲ τοὺς ἀναριθμήτους φεγγαβοῦλους ἀστέρους τοῦ ἐργάζεται. Ὁ λαμπρὸς καὶ εὐεργετικὸς ἥλιος ἐκάστην πρωΐαν ἀρχίζει τὸ ἡμεροκάματόν του ἀπὸ τὴν ἀνατολήν, καὶ ἀφοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν, ὡς ἄριστος καὶ φιλοπονώτατος ἐργάτης, διατρέξῃ ὅλον τὸν οὐράνιον ὅλον θερμαίνων καὶ φωτίζων, τὸ ἑσπέρας καταβαίνει ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα ὄχι διὰ ν' ἀναπαυθῆ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ εὐεργετικὸν του στόδιον εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα ἀντίποδας ἡμῶν. Ἡ γλυκεῖα καὶ μαγευτικὴ σελήνη καὶ αὐτὴ ἐργάζεται, μετριάζουσα ἐπαισθητῶς τὸ ἀπαισίον νυκτερινὸν σκότος, καὶ ἀξίως ἀντικαθιστῶσα τὸν λαμπρῆρα τῆς ἡμέρας. Οὐχ' ἦττον οἱ ἄγγελοι κατὰ τὴν ἀγίαν Γραφὴν εἶνε λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα καὶ ὑπερηρῶντα τὰς βουλὰς τοῦ Ὑψίστου. Τέλος καὶ αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς Θεὸς

οὐχὶ μόνον ἐργάσθη ἅπασι δημιουργήσας τὸν ὠραῖον τοῦτον κόσμον, ἀλλὰ καὶ ἀδιακόπως ἐργάζεται συντηρῶν αὐτὸν διὰ τῆς Πρηνείας του. Ὅπως δὲ προτρέψῃ τοὺς ἀκρατάς ἐτι μᾶλλον εἰς τὴν ζειδωρῶν ἐργασίαν, ζωηρότατα ἐξεικόνισεν ὁ ἀγορεύων τὴν ἐτχάτην ἀθλιότητα τοῦ ὀκνηροῦ καὶ ἀργοῦ, ἀντιπαραβολῶν αὐτὴν πρὸς τὴν οὐρανήν χαρὰν καὶ εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνει ὁ τίμιος καὶ φιλόπρονος ἐργάτης, ἀγαπῶμενος μὲν πρὸς τῆς οἰκογενείας του, τιμῶμενος δὲ καὶ ἐπαινούμενος πρὸς πάντων (1).

«Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ καὶ περίθλασιν μόνον τοιοῦτων ἐργατῶν, προέθηκεν ὁ ἀγορεύων, ὅταν ἕνεκα ἡ μακρᾶς ἀσθενείας ἡ τοῦ γήρατος ἀνεξισπαθῶσι, συνεστήθη ἡ Ἐργατικὴ ἡ Ἄυτη Ἄδελφότης, διότι κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα «Ἀδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὡσπερ τεθεμελιωμένον βασιλείον» (Παρ. ιη'. 19). Δυστυχῆς, ἀνεφώνησεν, εἶνε ὁ ἀπομεμονωμένος καὶ ἐγκαταλελειμμένος εἰς μόνωσ τὰς ἀτομικὰς του δυνάμεις ἄνθρωπος ἀλλοίμονον εἰς αὐτὸν, ἂν πέτη! οὐδένα ἔχει νὰ τὸν ἐγείρῃ οὐδένα ἔχει νὰ προστατεύσῃ αὐτὸν ἀπέναντι τῶν καταδραμῶν τῆς τύχης. Ἄλλ' ἡ Ἐργατικὴ Ἀδελφότης ἐκτὸς τῆς ὑποστηρίξεως, τὴν ὁποίαν δικαίως παρέχει εἰς τοιαῦτα αὐτῆς μέλη, ἤρξατο ἡδὴ ν' ἀποβαίνει καὶ ὡσέλιμος εἰς τὴν πατρίδα καὶ παράδειγμα ἔστω ἡ ὑπ' αὐτῆς ἰδρυσις καὶ συντήρησις ἐξαιρέτου Νηπιαγωγείου, καθὼς καὶ ὁ διορισμὸς ἰκνηροῦ καὶ ἐμπείρου μουσικοδιδασκάλου, ὑπ' οὗ δωρεὰν νὰ διδάσκωνται τὴν μουσικὴν οἱ τῶν ἀπύρων παῖδες. Τιμὴ λοιπὸν, ἐπὶ τέλους ἀνεκοῦσε, εἰς τοὺς ἰδρυτάς καὶ συντηρητάς τῆς Ἐργ. Ἀδελφότητος. Τιμὴ πρὸ πάντων εἰς τὸν φιλόπρονον καὶ ἐργατικὸν λαὸν τῆς ὠραίας καὶ εὐάνδρον Μυτιλήνης, ὅπου

Ὁ οὐρανὸς χαμογελεῖ
καὶ ὁ ζέφυρος μοσχοβολᾷ.

Ὁπου τ' ἀηδῶνι κελαδεῖ καὶ παίζει μετὸν κρῖνον.

(1) Ἡδε περικοπήν τοῦ λόγου τούτου δημοσιεύθησαν εἰς τὸ φύλλον τῆς 21 Φεβρουαρίου τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκδομένης ἀξιότιμου ἐφημερίδος «Ἀρμυνία».

“Οπου τὸν ἴσκιον τάπητα τὸ κάθε δένδρον στρώνει.
Σκορπάει ἡ αἶρα εὐωδιαῖς.
Καὶ μεθυσμένο πάλι, λές,
γλυκολαλεῖ τ' ἀιδόνι.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν κατῆλθε τοῦ βήματος ἐν μέσῳ ζωηροτάτων χειροκροτήσεων. Τὰς ἀγορεύσεις διεδέχθη μουσικὴ ἐκλεκτὴ, πιανίσσασα πολλὰ ἔθνικα ἄσματα. Ἀκολούθως δὲ διελύθη ἡ ὁμήγηρις συγγαίρουσα τοῖς Ἐφόροις καὶ ἐπευχομένη τῇ Ἐργατικῇ Ἀδελφότητι τὰ βέλτιστα.

BENZOL.

Ἡ Βενζόλη κοινῶς καλεῖται μοσχολίβανον, καὶ εἶνε ρητίνη εὐώδης τοῦ εἶδους τῶν βαλσάμων, παραγομένη ἐκ τοῦ βενζοϊκοῦ στύρακος, δένδρου αὐτοφύου ἀξάνοντος ἐν ταῖς Μολουκικαῖς νήσοις. Ὄταν τὰ δένδρα ταῦτα γείνωσι 5 ἢ 6 ἐτῶν, χαραττοῦσι τὸν κορμὸν καὶ τοὺς κλάδους τῶν καὶ διὰ τῶν χαραγῶν τούτων βέει ἡ βενζόλη, ἥτις οὕσα ρευστὴ κατ' ἀρχῆς, πῆγνυται ἔπειτα, καὶ βαλλομένη εἰς κιβώτια ἢ βαρέλια ἀποστέλλεται εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἡ καθαρωτέρα βενζόλη ἔχει χροῖμα λευκοκίτρινον, γεῦσιν γλυκάζουσαν καὶ ὀσμὴν γλυκεῖαν, μάιστα ἔταν ριφθῆ τεμάχιον αὐτῆς ἐπὶ ἀνηγμένων ἀνθρώπων. Ἡ ὀσμὴ αὕτη προσέρχεται ἐκ τοῦ ἐν τῇ ρητίνῃ βενζοϊκοῦ ὀξέος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται καὶ ἐν τῇ βανίλλῃ καὶ ἐν τοῖς οὖροις χοροφάγων τινῶν ζώων. Ἐκ τῆς βενζόλης τριβομένης ἐν ἰγδίῳ μεθ' ὕδατος κατασκευάζεται τὸ καλούμενον παρθερικὸν γάλα, χρησιμεῖον ὡς κοσμητικὸν εἰς τὰς γυναῖκας, αἵτινες πλύνουσι δι' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, ὅπως δώσωσιν εἰς τὸ δέρμα λάμψιν καὶ τρυφερότητα παρὰ φύσιν. Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ Βενζόλη ἤτο ἄλλοτε λίαν εὐχρηστος εἴτε εἰς ὑποκαπνισμοὺς, εἴτε καὶ ἐσωτερικῶς ὡς ἀντισπασμωδικὸν καὶ ἀπληρεγματικὸν κατὰ τὰ στήθη καὶ ἄλλα νοσήματα. Διὰ τὸ δύσπεπτον ὅμως αὐτῆς καὶ διότι ὑπάρχουσιν ἤδη ἄλλα φάρμακα ἰσχυρότερον καὶ ἀβλαβέστερον ἐνεργούτα εἰς ὁμοίας περιστάσεις, περιῆλλε σχεδὸν εἰς ἀχρηστίαν.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ

Η

Η ΚΕΦΑΛΙΚΗ ΠΟΙΝΗ.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 48).

Στραφεῖσα δὲ πρὸς τὸν λαόν.

— Ἀδελφοί, ἐκράξε μετὰ σπασμωδικῷ γέλωτος σαρκασμοῦ· σᾶς ἀφίνω ὑγείαν. Ἐπεινάσα, ἐζήτησα ἄρτον πρὸς τοῦ πλησίον μου, καὶ ὁ πλησίον μου μ' ἐδίωξεν ὡς σκύλον ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν του. Ἐγυμνήτευσά, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑόρισαν τὴν γυμνότητά μου. Τότε τοῖς ἤρπασα τὴν τροφήν ἣν μ' ἤρνήθησαν, καὶ ἀπὸ τοῦ πτώματος ὃ ἐβράνυσα ἐπῆρα τὴν ἐσθῆτα, ὅπως ἐνδύσω τὰ μέλη μου. Ἡ κοίτωνίκα ἦτο ἰσχυροτέρα μου, καὶ μ' ἔσυρεν εἰς φρικώδεις φυλακὰς. Ὁ θάνατος ἦτο τὸ μόνον τέρας τῶν βασάνων μου· δὲν τὸν ἐφοβήθη, ἐξ ἐναντίας τὸν ἀνεζήτησα, καὶ ὅταν τὸν ἐπέφερον δολοφόνως, ἐπερίμενον ὅτι θέλω τὸν λάθω. Ἴδου τώρα ἐργεταὶ νὰ μ' ἀποσπᾶσιν ἀπὸ τῶν τυραννικῶν σᾶς χειρῶν τὸν ἀσπάζομαι, σᾶς συμβουλεύω νὰ τὸν ἐπιταχύνετε, διότι ἄλλως θὰ σᾶς βιάσω νὰ μοὶ τὸν δώσητε μὲ κινδυνον πολλῶν ἐξ ὑμῶν.

Εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις τὰ τύμπανα τὴν διέκοψαν, καὶ ὁ συνοδεύων αὐτὴν δικαστικὸς ὑπάλληλος ἀνέγνω τὸν κατ' αὐτῆς καταψηρισμόν, εἰς ὃν μετὰ τὰ συνήθη προόμια καταδικάζετο διὰ πολλὰκις ἐκ τῆς εἰρκτῆς δραπέτευσιν καὶ διὰ φόνον ἢ ψευδώνυμος μὲν Βαρθάρα, ἀληθῶς δὲ Μαγδαληνὴ Βαλμμόδη καλουμένη, εἰς θάνατον.

Ἦδη ἤρχετο ἡ στιγμή τοῦ δηλίου. Μ' ἀγωνιώσας τὰς ψυχὰς ἔστρεψον ὅλοι πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματα, περιέργοι νὰ ἰδῶσιν, ἂν ὁ γλυκὺς τὸ ἐξωτερικόν, ὁ κόσμιος φαινόμενος ἐκεῖνος νεανίας ἤθελε θύσει μετὰ τῆς συνήθους τῶν ὁμοτέγων του ἀπαθείας τὴν αἱματηρὰν ταύτην θυσίαν τῆς Θέμιδος. Ἀλλ' ὁ δῆμιος τῷ ὄντι ἐφάνη πρωτόπειρος. Δὲν ἠτοίμασε τὴν μηχανήν, διὰ στίβαρχῆς χειρὸς δὲν ἔσυρε πρὸς αὐτὴν τὸ θῦμα, περιύβριζων αὐτὸ καὶ διὰ χυδαίου τινὸς σαρκασμοῦ. Ἄφωνος, ὡχρᾶς, σκοποδινητῶν, ἔμενε ὡς ἀπολελιθωμένος, τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν ἀτενωῶς ἔχων προσηλωμένους καὶ τὰς χεῖρας ξηρὰς· καὶ ὅταν ἐκράχθη ὑπὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ διοικοῦντος τὰ τῆς ἐκτελέσεως νὰ μὴ χρονοτριβῆ περαιτέρω, ἀνεσκήρτησεν ὡς ἐξυπνῶν ἐκ ληθάργου, ἐβρίψεν ἐντρομὸν βλέμμα εἰς τὴν κατὰ δι-

κον, ἀνέκραξε «ποτέ!» καὶ ἔπεσεν ἡμιθανής εἰς τὰς βαθμίδας τῆς λαϊμητόμου.

Ἄλλ' ἐνθ' ἡ σκιανὴ αὐτῆ ἐκίει εἰς ἕκστασιν τοὺς παρευρισκομένους, ἄλλη οὐχ ἦτοον παρὰδοξος εἴλικυτε τῆν προσοχὴν των. Ἡ Μαγδαληνὴ Βαλμούνδη, ἥτις καθ' ὅλον τὸ δικάστημα τοῦτο ἐπέβλεπεν ἡσύχως τὸ περιεστῆμενον πλῆθος, ἐβρίψεν αἴφνης τὰ βλέμματά της πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ὁ ξένος μας, ἀφ' οὗ πᾶλλάκις μυχταίως ἐζήτησε ν' ἀναχωρήσῃ, ἴστατο ἤδη σιωπηλὸς καὶ σύννους, καὶ ἐνθ' ἡ χάρις ἀκτίς ἐφάνη ἀναλάμψασα εἰς αὐτά,

— Ἐ! Οὐβέρτε, ἐφώναζε, καλῶς ἦλθεσ, Οὐβέρτε!

Ὁ ξένος ὡς ἐκ γαλθανικῆς δυνάμεως προσβλήθει, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν φωνὴν ταύτην, ὡς μαινόμενος ἔσχισε τὸν ὄχλον, καὶ πατῶν καὶ πατούμενος φθῆς ἐμπρὸς καὶ πλησίον τῆς λαϊμητόμου, ἀντικρὺ τῆς καταδίκου, τὴν ἠτένισεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ ὑψώσας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν «ὦ θεέ μου!» ἔκραξε, καὶ ἐκάλυψε δι' αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ἄλλ' ἐν τούτοις ὁ διοικῶν ἀξιωματικὸς, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ δῆμιος φυσικῶς δὲν ἐδύνατο πᾶσαν αὐθημερὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὰ τῆς ὑπηρεσίας του, διεταξέ της ἐκτελέσειως τὴν ἀναβολὴν, ἐπιφυλαττόμενος ν' ἀναφέρῃ περὶ τοῦ συμβάντος ὅπου ἀνῆκε, καὶ ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσειως· οἱ δὲ στρατιῶται, περιστοιχίσαντες πάλιν τὴν κατὰδικον ἀναβίθσαν εἰς τὴν βυπαρχὴν ἑμαῖζαν, τὴν ἀπήγαγον κατὰ τὴν αὐτὴν τῆξιν, ὡς τὴν εἶχον φέσει, προπορευομένων των τυμπάνων, καὶ ὑποχωροῦντος τοῦ πλῆθους μετὰ τινος θρησκευτικοῦ φόδου.

B.

Ὀλίγας στιγμὰς μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα τῆς πρωίας ἡ πλατεῖα τῆς Γρέθης ἦτο παντάπασιν ἄρημος, καὶ εἰς τὰς πέριξ οἰκίας οὐδεμία κεφαλὴ ἐφάνετο πλέον, ἢ δὲ κατὰδικος εἶχε βυθισθῆ πάλιν εἰς τὸν κλωδὸν τῆς εἰρατῆς της. Ἀλλὰ τὸ πυροβόλον δὲν εἶχε εἰσέτι κροτίσει τὴν μεσημβρίαν, ὅταν ξένος τις παρουσιάσθη εἰς τὴν πύλην τῆς δημοσίου φυλακῆς, ζητῶν νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ καταστήματος. Ὁ ξένος ἦτο ὁ ἤδη γνωστὸς μας. Ἄλλ' ὁ ἐπιστάτης! «ὦ! τόσοσ εὐκολον δὲν ἦταν νὰ ἐμφανισθῆ τις εἰς αὐτόν, ὅσαν ὁ ξένος μας τὸ ἐφαντᾶζετο ἴσως. Ὁ ἐπιστάτης ἐντὸς τῆς φυλακῆς εἶπε καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ἐντὸς τῆς σφαιρίας του. Καὶ ποῦτος πρὸς θεοῦ ὑπολιμενάρχης εἰς τὸν ἐρημιὸν του λιμένα, ἢ ποῦτος ὑπογραμματεὺς ὑποδιοικητοῦ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κράτους δὲν εἶνε ἀγερωχότερος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνωτέρου ὑπουργοῦ; Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ ξένος μας ἔπρεπε νὰ περιμείνῃ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, ἕως ὅπου ὁ κ. ἐπιστάτης εὐδοκήσῃ νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον. Ὑπὲρ τὸ ἐν τέταρ-

τον περιέμενεν ἤδη, ὅταν ὁ ὑπηρέτης εἰσήγαγε καὶ δεύτερον ἀφορώματα εἰς τῆς εἰσόδου τὴν χάριν, ὃν μετ' ἐκστάσεως διὰ τὸ ξένοι τῆς συμπτώσεως ἀνεγνώρισεν ὁ φίλος μας ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ἀνίκανον δῆμιον, ὅστις πρὸ τινῶν ὤρων δὲν εἶχε δυνηθῆ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ χρέη τῆς ὑπηρεσίας του. Ὁ νεοεισάσκατος οὗτος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος, διότι τοῦ κ. ἐπιστάτου ἡ μεγαλοπρέπεια δὲν ἤσκησεν ἐπὶ πολὺ τὴν ὑπομονὴν του. Ἐκότερος δὲ τῶν ἐλθόντων ἐνεφάνισεν εἰς τὸν ὑπᾶλληλον τοῦτον, ὅταν τοῖς ἐπέτρεψε νὰ φανῶσιν ἐνώπιόν του, ἀνὰ ἓν γραμμᾶτιον ἀδείας, ὑπογεγραμμένο ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν φυλακῶν, ἵνα ἐπισκεφθῶσι καταδικούς.

— "ὦ! καὶ οἱ δύο, ἀνέκραξεν ὁ ἀνώτερος οὗτος δεσποφύλαξ, ἐλάβατε ἀδειαν νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴν αὐτὴν κατὰδικον, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ὥραν! Τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰς διατυπώσεις μας, ἀλλὰ σέβουμι τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνωτέρου μου.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Αἱ δυστυχίαι εἶνε τῆς ἀρετῆς ἡ παλαιότερα, εἰς τὴν ὁποίαν διακρίνεται ὁ ἀνδρεῖος ἀπὸ τὸν ἀνάνδρον ἀθλητὴν. Πότε ἄλλοτε ἔχει τις νὰ δεῖξῃ μὲ πλειοτέραν βεβαιότητα ὅτι εἶνε φρόνιμος, ἂν δὲν τὸ δεῖξῃ εἰς τὴν συμφορὰν του;

Λύσις τοῦ Β'. αἰνίγματος Κ'ρέας—Ρέα—Κέρας.

ΑΙΝΙΓΜΑ Γ'.

Μὲ γνωρίζει ὁ καθένας, γενικῶς ἡ οἰκουμένη,
Μόνον εἰς ἀγρίους τόπους κάπως φαίνομαι ὡς ξένη.
Σ' ὅλας τὰς γνωστάς μας γλώσσας μιὰν φωνὴν, μιὰν σημασίαν
Ἔχω, κί' ὅμως δὲν μοῦ βρίσκουν μιὰν παραγωγὴν γνησίαν.
Ἦδη πιάσε με εὐσχήμους κί' ἄνω κάτω γύρισέ με,
Καὶ μὲ προσοχὴν καὶ σκέψιν καλοπαρατήρησέ με.
Ἦ ἐμὴ μήτηρ γενᾶται ἀπὸ τὴν κοινὴν μητέρα,
Κί' ἅμα ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον, σὲ γνωρίζει ὡς πατέρα.
Σὺ τὰ τέκνα της λαμβάνεις, φιλοστόργως τ' ἀναπεύσσεις,
Τοῖς παραχωρεῖς ἀφθόνως πάσας τὰς περιποιήσεις,
Κί' ὅταν πλέον μεγαλώσουν καὶ γηράσουν καὶ λευκάγουν,
Ἀπ' αὐτὰ ἄνδρες, γυναῖκες, ὅ,τι εἶμαι ὅλοι κάνουν.

A. P.